

O b s a h :

Prameny a literatura.

I. Příčiny selského pozdvižení na Litomyšlsku r. 1680.

Stíny minulosti. Hospodářský stav lidu. Útlak právní, osobní, věcný. Náhlé zvýšení robot, nedostatek lidu. Náhlé zvýšení všech povinností. Následek toho hospodářská ruina selského lidu. Každý sedláka šidil. Na prosbu celého panství za polevení robot a jiných těžkostí odpověděl hrabě Trautmansdorf, že toho učiniti nemůže. Odpověď lidu: tedy zprotivme se vrchnosti a vymožeme si tak snesitelné živobytí.

II. Průběh pozdvižení.

Poslán memoriál hraběti do Prahy. Neměl výsledku. Úmluva o pozdvižení mezi Beyblem, Veselíkem, Abrahamem a Bednářem. Lukáš Pakosta, řečený Zpáteční mlynář, horlivý agitátor. Bezprostřední příčina pozdvižení v Horním Újezdě v noci z úterka velikonočního na středu. Kázal, aby se poroučelo jíti se zbraní k Litomyšli do pole na pomoc uvězněným a dílem popraveným selským vyslancům obcí, shromážděným u Morejna v Litomyšli. Zpráva o lidech u Morejna sešlých byla však mylná. Pozdviženy nejprve sousední obce, potom celé panství. Selský vojenský tábor mezi Osíkem a Štítem; Jan Černý Uher, zedník z Bučiny, vojenský velitel. Upokojení pozdvižených. Klidný rozchod. Nová deputace k hraběti. Opět žádné pořízení. Vyšetřování. Třetí poselstvo k hraběti. Opět bez výsledku. Poselstvo panství k císaři do Pardubic. Podání memoriálu císaři v den podepsání prvního robotního patentu. Císař nařídil vyšetřující komisi. Komise došla a vyšetřovala od 28. července do 13. srpna 1680. Šest k smrti odsouzených. Čtyři popraveni. Dalších 22 trestáno obecní prací v okovech. Ostatní domácími tresty, to jest bitím.

III. Výsledek pozdvižení.

Gnadenpunkta. Ulehčení a ustálení selských poměrů na Litomyšlsku.

IV. Dodatky.

1. Panské dvory na Litomyšlsku r. 1680. Svedená půda selská ke dvorům. — 2. Obec Hornoújezdská r. 1680. — 3. Polemika se spisem V. Olivy o selském povstání na Litomyšlsku r. 1680.

V. Doslov.

Výčet trestaných sedláků. O Gnadenpunktech. Charakter doby barokní.
